

Deklice, zapustivše šolo, imajo zmisla kmalu le za lepo obleko in kvečjemu za molitvenik. Ako goji učitelj petje v mešanem zboru, ima pevk v izobilju.

Učiteljice, stopite v kolo svojih kolegov ter privedite deklice v bralna in pevska društva! Naloga vaša ni težka, ampak hvaležna. Dekleta imajo veselje za čitanje in petje. Sedanja bralna društva in čitalnice sicer niso ustanovljene in urejena za ženske, zakaj poleg političkih in gospodarskih časopisov imajo le malo za ženstvo primerne beriva. Bralna društva z leposlovnimi časopisi so pa kakor nalašč za žensko našo mladino. Leposlovje vleče in mika mladino, da se ne odtuji knjigi; v lepi knjigi je mnogo zatega zrnja, ki ga mlada čitateljica nevede in nehoti nabira ter si razširja duševno obzorje. V tem pogledu bi ženska mladina kmalu prekosila vrstnike svoje. Poleg čitanja naj bi se gojilo tudi lepo petje, deklamacija itd.

Učitelji bi radi volje podali tovarišicam roko v pomoč, kjer in ako bi jo potrebovale. Pri javnih nastopih, veselicah itd. bi se lahko združila moško in žensko pevsko društvo.

Za ustanovitev javnih knjižnic pa naj se združi vse učiteljstvo v občinah brez ozira na spol, zakaj to potrebuje skupnega dela, ker tudi poslovanja in delovanja ni potrebno ločiti. Tudi učiteljica naj stopi in stoji tudi zunaj šole v dotiki z ljudstvom, posebno ženskim svetom v delo za napredek in omiko.

Ako zbude tudi te vrstice zanimanja med kolegijami, jim predlagam, da naznani katera predavanje in razgovor za prihodnje zborovanje našega društva, kjer bo prilika ovreči trditve moje, ki se dajo ovreči, a dostaviti še marsikaj o pomanjkljivosti in dosedanjih zamudah na obširnem polju — zunaj šole. Torej na svidenje pri Filipih!

—e—

Pisarna.

LII.

Vprašanje: Predsednik kraj. šolskega sveta v X., ki mu je že davno potekla njegova funkcijska doba, kakor tudi vsem drugim udom, preprečuje volitev novega predsednika, oziroma namestnika z vednimi rekurzi, ki so naperjeni proti novemu — bodočemu udu. Pripomniti je, da so novi udje že

„Narod je treba pritegniti, privezati nase, če mu hočemo dati izobrazbe!“ mi je večkrat rekel že zdaj, ko je bil v pokoj. V to svrhu si je on izbral — umetnost. Na perutih petja in glasbe naj se preprosti narod dvigne v svetišče „Prosvete“. On pa je bil tudi izšolan pevec, rojen pevovodja, izvrsten poznavalec glasbe in ob milejši usodi bi ga bila sama ta stroka privredla na višek.

Pravo presrčno veselje mu je zasijalo na obrazu, kadar koli se je seznanjal z mladino, najsi je bil mladi mož iz učiteljstva, dijaštva ali po izobrazbi hrepeneč mladenič kmetiškega ali rokodelskega stanu. Mladina mu je bila v resnici „up“, a ne po receptu kakih slavnostnih dni, ko se spominjamo tega upa ob čašah kipečega napoja, v resnem življenju pa pozabljamo dejanske ljubezni do nje. Z njo je bil v trajnem prijateljstvu. Tudi tu je zasledoval trden smoter, da nam je treba pridobiti mladino, če hočemo, da bodo z nami v vrsto stopali tudi stari.

Prišedši v Vojnik uživati pokoj kot šestdesetleten starček, je takoj ustanovil pevski zbor, obstoječ iz samih fantov in deklet kmetiškega in obrtnega stanu, ki so se jim radi pridružili nekateri gospodje in gospodične iz trga, potem tamburaški zbor ter oživil bralno društvo, ki se je pozneje pretvorilo v čitalnico.

davno izvoljeni. Utegne se zaradi tega zgoditi, da bodo volitve novega predsednika slučajno ali tudi namenoma ravno med počitnicami, ko bo šolski voditelj odsoten, ker mora k vojaškim vajam.

I. Ali sme pooblastiti enega uda, da glasuje tudi v mojem imenu?

II. Ali je dolžan še sedANJI predsednik kot sklicatelj dotične seje povabiti mene odsotnega?

Odgovor:

I. Ker ste zadržani zaradi vojaške vaje, da se ne morete osebno udeležiti dotične seje, smete voliti s pooblastilom.

II. SedANJI predsednik je dolžan, povabiti vse člane (torej tudi Vas, čeprav ste odsotni). Ako tega ne stori, je volitev neveljavna.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. Delegete za letošnjo glavno skupščino so dalje prijavila sledeča društva.

XV. Učiteljsko društvo za laški okraj. 65. Anton Gnus, nadučitelj — Dol; 66. Anton Kuhar, učitelj — Trbovlje; 67. Oskar Moll, učitelj — Trbovlje-Vode; 68. Robert Plavšak, učitelj — Trbovlje; 69. Miloš Roš, učitelj — Hrastnik; 70. Ivan Sorčan, nadučitelj — Hrastnik; 71. Gustav Vodušek ml., učitelj — Trbovlje-Vode. Namestniki: 8. Gosposdična Ana Lapornik, učiteljica — Trbovlje-Vode; 9. gosposdična Milka Umberger, učiteljica — Hrastnik; 10. Ivan Logar, učitelj — Zid. most.

XVI. Učiteljsko društvo za Trst in okolico v Trstu. 72. gosposdična Anica Švagelj, učiteljica — Bazovica; 73. gosposdična Anica Scheiner, učiteljica — Prosek; 74. Stipe Ferluga, nadučitelj — Opčine; 75. Anton Grmek, učitelj — Sv. Ivan; 76. Fran Martelanc, nadučitelj — Katinara; 77. Ferdo pl. Kleinmayr, učitelj — Skedenj; 78. Andrej Godina, učitelj — Skedenj.

XVII. Slovenjebistriško učiteljsko društvo. 79. gosposdična Marija Negovetič, učiteljica — Zgornja Poljskava; 80. gosposdična Ana Wester, učiteljica — Spodnja Poljskava; 81. Sebastijan Krotky, učitelj — Studenice pri Poljčanah.

Ostala okrajna učiteljska društva prosimo, naj **nemudoma** pošljejo imena delegatov, da jih objavimo v prihodnji številki.

Vodstvo „Zaveze“.

Koliko gmotnih žrtev je poleg duševnih daroval za to narodno ognjišče, vedo njega udje sami najbolje in vedo tudi, da bi vojniško narodno življenje imelo vse drugačno lice, če bi bilo tam več tako požrtvovalnih in delavnih Radoslavov. Mimogrede naj omenim, da je za čitalnico plačeval stanarino mesečno po 10 K od svoje trdo zaslužene pokojnine. Skrbel je mladini za pošteno plemenito zabavo, na veselico povabljal narodne dijake iz Celja. Naj je bila še tako skromna „beseda“ ali veselica ali pa šolska prireditve v bližnji okolici, on se je udeležil in prirediteljem ni vedel, kako bi izrazil svoje priznanje. Tako veselje je imel, kjer je opazil delo za narodno izobrazbo.

V družbi smo ga povsod radi videli, bil je živahen družabnik. Kdor se je bil samo enkrat z njim seznanil, ni mogel pozabiti njega tipičnega obraza, ki se je po njem zrealil znak umetniškega čuvstvovanja. Njegovo vitko telo visoke rasti je do pozne starosti ohranilo svojo prožno eleganco.

Pokojnik se je rodil l. 1840. v Novicerkvi pri trgu Vojniku. Na zemljišču, kjer je sedaj deželna trsnica in drevesnica, je bil njegov rojstni dom. Obiskovavši nekaj let domačo šolo, je študiral potem v Celju ter se potem pripravljal za učiteljski stan na takratni preparandiji tudi tam. Svoje študije je nadaljeval v

Kranjsko.

Učiteljski krožek St. Vid ima svoj III. sestanek v soboto, 13. t. m., ob 2. uri popoldne v Medvodah v kolo-dvorski restavraciji. Potem si gre ogledat tvornico papirja na Virje. Gostje iz sosednih okrajev dobro došli!

Štajersko.

Savinsko učit. društvo je zborovalo dne 4. julija na Gomilskem. Zborovanja so se udeležili skoro vsi člani. Na novo pa je pristopil društvu tov. Schmidt iz Št. Pavla. Tov. Vrabl omenja, da je odposlal ob otvoritvi parlamenta v imenu društva brzojavno zahtevo po slovenskih srednjih šolah in univerzi naučnemu ministrstvu, pozneje pa peticijo parlamentu. Na to je predaval tov. Jakše o S. Gregorčiču, za njim po tov. Marschitz o domovinoznanstvu. Skrbno sestavljena snov, opremljena s pokrajinskimi slikami, je namenjena za pouk v domovinoznanstvu. Tov. Marschitz namerava spraviti celo stvar na svetlo. Da se je vnela po tem predavanju živahna debata, ni treba omenjati. K sklepu se je gospod predsednik poslovil od tov. Stritarja, ki je bil 13 let ud našega društva in ki odhaja sedaj iz Braslovč kot nadučitelj v St. Vid. Prihodnje zborovanje so vrši meseca oktobra na Gomilskem.

Kakor čujemo, namerava začetkom meseca avgusta poleteti večje število članov „Savinskega učit. društva“ v spodnještajersko Švico, v prekrasno Logarsko dolino. Želeti je, da se udeleži tega zabavnega in poučnega izleta čim največ tovarišev in tovarišic.

Brežko-sevniško učiteljsko društvo je zborovalo v nedeljo, 7. t. m., v Dobovi, v zadnji štajerski fari na jugu ob Savi in Sotli, v vasi, kjer se še nikoli ni sešlo večje število učiteljev h kakšni slovesni skupščini. Ker je pa otvorila tukaj letos južna železnica osebno postajališče, je porabilo omenjeno društvo pod vodstvom svojega vrlega predsednika nadučitelja Knapiča to ugodno priliko, da je omenjeni dan tukaj zborovalo in to v veliko radost in zadovoljstvo udeležnikov. Dočim bo zapisnikar že obširneje o vsem zborovanju poročal, naj bo meni dovoljeno, da omenjam to, kar je mnogim zborovalcem posebno ugajalo in kar utegne širše čitateljstvo „Učit. Tov.“ zanimati. Zapisnikar je sprožil, da je skupščina svojim delegatom naročila, naj oni prizboru „Zaveze“ v Radovljici izreko popolno zaupanje uredništvu „Učiteljskega Tovariša“, kakršno je sedaj, in naj „Zaveza“ glede eventualne premestitve uredništva iz Idrije v Ljubljano ničesar ne ukrepa, zlasti toliko časa ne, dokler sedanje spretno uredništvo ne želi kakšne izpremembe.

Gradcu, kjer je bil tovariš sedanjemu štajer. dežel. odborniku prof. Robiču Dosegel je z odličnim uspehom sposobnostno izpričevalo za glavnega učitelja. Prva služba mu je bila potem v Čelju na takomimenovani „Kreishauptsehule“. Sedanji ravnatelj na mestni deklški šoli Jos. Weiß je bil eden njegovih učencev. Letne plače je imel — sapa naj vam nikar ne zastane — 72 gld., reci dvainsedemdeset goldinarjev. Tedanji slovenski rodoljubi v Celju, dr. Kočevar, Kapus in dr., so mu bili ljubezuivi podporniki, da ni umrl gladu, kakor je sam pravil. Pozneje šele je dosegel 210 gld. Kmalu potem je dobilo Celje lastno upravo in z njo tudi šolstvo. Narodni zagrizeni nasprotniki so mu začeli izpodkapati tla, dokler ga res niso pregnali iz mesta. Črtili so ga zaradi njegovega iskrenega rodoljubja in pa — neupogljivega značaja. Četudi je rad zapustil svoje prvo torišče ter otresel mestni prah, a vendar lahko domnevamo, da je bila ta odločitev usodepolna za vse njegovo življenje. A čemu to domnevanje, prepozno je! Ni šel daleč od tu. Dobil je službo v trgu Vranskem, kjer se je ta čas porajalo čilo narodno življenje, ki se je ohranilo do današnjega dne ter mu dalo za vedno znak narodnega trga. Druge njegove službe pa so bile v Mozirju, Braslovčah, Lehnu pri Mariboru in sledujoč pri sv. Duhu

Na tej skupščini je dobovski tovariš nadučitelj naznanil zborovalcem veselo vest, da praznujejo trije odlični, za šolstvo in narod zaslužni tovariši brežkega šolskega okraja v tem mesecu 25letnico, odkar so dovršili učiteljske, in ti vrli šolniki so gg.: I. Knapič, nadučitelj videmski, ki že več let marljivo in taktno vodi učiteljsko društvo. F. Tominec, nadučitelj v Globokem in narodno-napredni in značajni zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu, ter g. I. Zupan, v Brežicah edini slovenski učitelj ter možat in neustrašen borilec za slovenstvo v tem mestu. To prijetno naznanilo je zbrano tovarištvo z veseljem na znanje vzelo in iz sreča čestitalo hrabrim kolegom.* G. Zupan, ki je topliški ravnatelj prijaznih, le pol ure oddaljenih toplih kopeli na Čatežu, je pa vse udeležnike, ki se niso bili še odpeljali, povabil v ta zdravilni svoj zavod, kjer jih je obilno pogostil, za kar mu v imenu vseh izreka zahvalo I. L.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj je imelo dne 23. junija izredni občni zbor, čigar vzpored je bila edina točka: Regulacija učiteljskih plač. V navzočnosti 54 učiteljev in učiteljic je g. predsednik tovariš Knapič otvoril zborovanje in prebral resolucijo glede regulacije naših plač, ki obsega našo „staro pravdo“: naj bodo učiteljske plače enake uradniškim nižjih štirih razredov. Velika navdušenost in burno ploskanje je pričalo, da učiteljstvo vedno odločneje zahteva svojega kruha. — Delegatom za Dunaj je bil soglasno izvoljen tov. I. Knapič. Sprejel se je tudi predlog, naj učitelji, zbrani na Dunaju, izrazijo poslancem željo, naj se oni z vso odločnostjo potegujejo za to, da ostane mesto naučnega ministra vedno v naprednih rokah! Nato se je zborovanje zaključilo.

Članom društva „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“. Dne 11. maja t. l. je umrl društvenik Anton Zager, nadučitelj v Petrovčah. Njegovi vdovi smo takoj izplačali 1410 K. Po § 3. društvenih pravil naj plača vsak član v teku enega meseca, t. j. do konca avgusta, 2 K.

Gaishorn, 4. julija 1907.

O d b o r.

Književnost in umetnost.

Poziv slovenskim skladateljem! — „Glasbena Matica“ v Ljubljani je sklenila, novembra meseca ob obletnici smrti Simona Gregorčiča prirediti velik in lep „Gregorčičev večer“. Da se pa ta večer čim lepše proslavi, treba nam novih, lepih skladb na besede slavnega našega pesnika in narodovega ljubljence. V to svrhu se obrača „Glasbena Matica“ do vseh slovenskih skladateljev, naj ji vsaj do začetka meseca septembra t. l. dopošljejo, če imajo kaj novih, še ne objavljenih

* Tudi mi čestitamo!

Uredn.

pri Lučnah, kjer je bil kot nadučitelj na lastno prošnjo upokojen l. 1902.

V svojih službah je prebil marsikak boj z narodnimi sovražniki, zadel pa tudi ob šolski birokratizem, ki izhaja itak največ iz rok političkih nasprotnikov, ob oni birokratizem, ki je zagrenil življenje že marsikateremu učitelju, birokratizem, ki nikdar ni presojal učitelja kot celega moža, ampak zaradi malenkosti vihtel nad njim valpetski bič, birokratizem, ki ni hotel nikdar pripoznati individualnosti ne pri učitelju, ne pri učencih, birokratizem, ki je dušil in skoro udušil ljudsko šolo, kakor nam zatrjujejo modri možje sedanjega pedagoškega polja. In ta borba bi ga bila skoro gmotno ubila. Le z ozirom na svojo rodovino je odjenjal od tega boja, a tem gorečnejše je deloval za svoj narod. Usoda mu ni bila mila tudi v domačem rodovinskem življenju. Hladnemu grobu je izročil dve soprogi. Od otrok mu je ostal še edino sin Alojzij, ki si je trgovino izbral v svoj poklic in odslužuje sedaj cesarja. Iz bratske dežele Češke, iz daljnega Plznja je prihitel na pogreb svojega milega očeta.

Ko stojimo ob odprtem grobu zaslužnega moža, se nam stori inako. Ne da bi ga pomilovali zaradi tega, ker je moral leči v hladni grob, saj se lahko tolažimo s pesnikom: